

ΑΝΑΦΟΡΑ

Αθήνα, 3 Μαρτίου 2026

Προς: Τον Υπουργό Δικαιοσύνης, κ. Γεώργιο Φλωρίδη

Θέμα: «Αναφορά του Συλλόγου Φίλων Παιδιών, Εφήβων, Ενηλίκων ΑμεΑ και όλων των παιδιών “Εθελοντούμε”»

Κατατίθεται η υπ. αριθμ. 19867/26 από 02.03.2026 Επιστολή του Συλλόγου Φίλων Παιδιών, Εφήβων, Ενηλίκων ΑμεΑ και όλων των παιδιών “Εθελοντούμε”, με θέμα: «**Αναγκαία Μεταρρύθμιση του Θεσμού της Δικαστικής Συμπαράστασης υπό το Πρίσμα του Συντάγματος και της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία**», με την οποία παραθέτουν τεκμηριωμένες προτάσεις μεταρρύθμισης του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης.

Παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

Οι καταθέτοντες Βουλευτές

Δρ. Μιχαήλ Χουρδάκης

Βουλευτής Α' Θεσσαλονίκης

Γιώτα Πούλου
Βουλευτής Βοιωτίας

Θεοδώρα Τζάκρη
Βουλευτής Πέλλας

Ραλλία Χρηστίδου
Βουλευτής Β3 Τομέα
Αττικής

Σύλλογος Φίλων Παιδιών,
Εφήβων, Ενηλίκων ΑμεΑ και
όλων των παιδιών
«Εθελοντούμε»
Αρ. Πρωτοκόλλου: 19867/26
Τηλ. [REDACTED]
Αθήνα, 02 Μαρ 26

Προς: Υπουργείο Δικαιοσύνης

Θέμα: Αναγκαία Μεταρρύθμιση του Θεσμού της Δικαστικής Συμπαράστασης υπό το Πρίσμα του Συντάγματος και της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

I. Θεσμικό Πλαίσιο

1. Εθνική Νομοθεσία

Ο θεσμός της δικαστικής συμπαράστασης ρυθμίζεται κατ' εξοχήν από:

- τα άρθρα 1666–1688 ΑΚ,
- τα άρθρα 739–781 ΚΠολΔ (εκούσια δικαιοδοσία),
- Νόμος 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278/30.12.1996), με τον οποίο αντικαταστάθηκε το καθεστώς δικαστικής απαγόρευσης και αντίληψης.

Το Σύνταγμα κατοχυρώνει:

- Άρθρο 2 παρ. 1: Αξία του ανθρώπου
- Άρθρο 4: Ισότητα ενώπιον του νόμου
- Άρθρο 5 παρ. 1: Ελεύθερη ανάπτυξη προσωπικότητας
- Άρθρο 21 παρ. 6: Ειδική μέριμνα για τα άτομα με αναπηρία

2. Διεθνές Δίκαιο – Υπερνομοθετική Ισχύς

Με τον Νόμος 4074/2012 (ΦΕΚ Α' 88/11.04.2012) κυρώθηκε η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (CRPD).

Ιδιαίτερη σημασία έχει το Άρθρο 12 CRPD, το οποίο προβλέπει:

- Αναγνώριση της νομικής ικανότητας σε ίση βάση με τους άλλους.
- Υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων.
- Υποχρέωση πρόβλεψης εγγυήσεων κατά της κατάχρησης.

Κατά το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, οι κυρωμένες διεθνείς συμβάσεις υπερισχύουν κάθε αντίθετης διάταξης νόμου.

Η Επιτροπή του ΟΗΕ (General Comment No. 1, 2014) έχει ρητώς επισημάνει ότι τα καθεστώτα «αντικατάστασης βούλησης» (substituted decision-making) πρέπει να μεταβαίνουν σε μοντέλα υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων.

II. Νομολογιακή Προσέγγιση

Η ελληνική νομολογία έχει αναδείξει κρίσιμες αρχές:

- ΑΠ 186/2017 – Υποχρέωση εφαρμογής της αρχής της αναλογικότητας.
- ΑΠ 1487/2018 – Απαίτηση ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας.
- ΕφΑθ 1893/2019 – Προστασία της προσωπικότητας του συμπαράστατουμένου.

Η νομολογία συγκλίνει στη θέση ότι η πλήρης στερητική συμπαράσταση αποτελεί έσχατο μέτρο (*ultima ratio*).

III. Επιστημονική Θεμελίωση

Η ελληνική θεωρία έχει επισημάνει ότι:

- Ο θεσμός πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως της συνταγματικής αρχής της αναλογικότητας (βλ. Γεωργιάδης, ΕρμΑΚ, άρθρο 1666).
- Η πλήρης αντικατάσταση της βούλησης συγκρούεται με το σύγχρονο μοντέλο κοινωνικής ένταξης (βλ. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, Οικογενειακό Δίκαιο).
- Η CRPD επιβάλλει μετατόπιση από προστατευτικό πατερναλισμό σε ενδυνάμωση της αυτονομίας (βλ. Λιακόπουλος, ΔτΑ 2015).

Στη συγκριτική έννομη τάξη (Γερμανία – *Betreuung*, Γαλλία – *sauvegarde de justice*), έχει ήδη υιοθετηθεί πιο ευέλικτο σύστημα εποπτείας χωρίς πολυμελή όργανα.

IV. Προβλήματα Εφαρμογής και Νομική Τεκμηρίωση Μεταρρύθμισης

1. Τριμελές Εποπτικό Συμβούλιο

Η υποχρεωτική συγκρότηση τριμελούς οργάνου δημιουργεί δυσανάλογη διοικητική επιβάρυνση και παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 Συντ.).

2. Υποχρεωτική Φυσική Παρουσία

Η αυτοπρόσωπη εμφάνιση βαριά αναπήρων δύναται να προσβάλει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια (άρθρο 2 Συντ.) όταν δεν εξυπηρετεί ουσιαστικό δικονομικό σκοπό.

3. Πολιτικά Δικαιώματα

Η αυτόματη αποστέρηση του δικαιώματος ψήφου αντίκειται στο άρθρο 12 CRPD και στο άρθρο 51 Συντ.

4. Διαχείριση Σύνταξης

Η απαίτηση διαρκούς δικαστικής άδειας αντίκειται στην αρχή της αποτελεσματικής προστασίας και επιβαρύνει αδικαιολόγητα τον θεσμό.

5. Περιοδική Αναθεώρηση σε Μη Αναστρέψιμες Παθήσεις

Η επαναληπτική διαδικασία στερείται εύλογης βάσης όταν πρόκειται για ιατρικά μη αναστρέψιμες καταστάσεις.

V. Προτάσεις Νομοθετικής Παρέμβασης

1. Αντικατάσταση Εποπτικού Συμβουλίου με κοινωνικό λειτουργό ή πιστοποιημένο επαγγελματία.

2. Θεσμοθέτηση τηλεδιάσκεψης ή κατ' οίκον δικαστικής εξέτασης.
3. Ρητή διάταξη διαχωρισμού περιουσιακής διαχείρισης και πολιτικών δικαιωμάτων.
4. Καθιέρωση ελεύθερου ορίου διαχείρισης σύνταξης.
5. Ισόβια ισχύς για μη αναστρέψιμες παθήσεις.

VI. Συμπέρασμα

Η δικαστική συμπαράσταση πρέπει να μετασχηματιστεί από σύστημα αντικατάστασης βούλησης σε σύστημα υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων, σε πλήρη εναρμόνιση με:

- το Σύνταγμα,
- τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ,
- τη νομολογία,
- τις αρχές του σύγχρονου κοινωνικού κράτους δικαίου.

Βιβλιογραφία (Ενδεικτική)

- Γεωργιάδης Απ., Ερμηνεία Αστικού Κώδικα – Οικογενειακό Δίκαιο.
- Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη Ε., Οικογενειακό Δίκαιο.
- Λιακόπουλος Δ., «Η εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ στο ελληνικό δίκαιο», ΔτΑ 2015.
- UN Committee on the Rights of Persons with Disabilities, General Comment No. 1 (2014).
- European Union Agency for Fundamental Rights, Legal capacity of persons with intellectual disabilities.

Με εκτίμηση,

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Φίλων Παιδιών, Εφήβων και Ενηλίκων ΑμεΑ και όλων των παιδιών «Εθελοντούμε»